

Antepfıstığında Gübreleme

Tam verime çok geç yatan (8-10 yıl) antepfıstığı uzun ömürlü bir meyve ağacıdır. Hiçbir meyve ağacının yetiştirilemediği kıraç, taşlık ve kayalık arazilerde bile yetişebilmektedir. Tuzlu ve tuzsuz çerez olarak tüketildiği gibi çeşitli tatlıların yapımında da kullanılan antepfıstığının insan beslenmesinde önemli bir yeri vardır. Tablo-1’de 100 gr iç (yenen kısım) antepfıstığının genel yapısı gösterilmiştir.

Tablo-1: 100 g iç (yenen kısım) antepfıstığının yapısı

Besin elementleri	Miktarı (mg)	Yapısı	Miktarı (g)
Azot (N)	3380	Su	2.1
Fosfor (P_2O_5)	420	Protein	17.9
Potasyum (K_2O)	1040	Yağ	55.4
Kalsiyum (Ca)	110	Karbonhidrat	8.2
Magnezyum (Mg)	130	Toplam şeker	5.7
Sodyum (Na)	530	Nişasta	2.5
Demir (Fe)	3.0	Selüloz	1.3
Mangan (Mn)	0.90	B ₁ vitamini mg.	0.7
Çinko (Zn)	2.20	B ₂ vitamin mg.	0.23
Bakır (Cu)	0.83	E vitamini	4.16
Klor (Cl)	810	Enerji (k.cal)	601

TOROS TARIM

Kıraç şartlarda yetişse bile ağaçların hızlı büyümesi ve yüksek verim verebilmesi toprağın derin yapılı, yağışın yeterli olması (imkân varsa sulanması), toprağın kumlu tınlı, kireçli ve toprak pH değerinin 7.5-8.0 arasında olması iyidir. Kökleri, üzerine aşılandığı anaca göre ve toprak yapısına göre 5-6 m derinliğe inebilmektedir. Kökler çok kalın, ince dallı ve az saçak kök yapılıdır. Bakım şartlarına bağlı olarak yüksek verim verebilen antepfıstığı bahçesi tesisinde, fidan dikim öncesi tesis gübrelemesi yapmak yararlıdır. Tesis gübrelemesi fıstıklık yapılacak tüm alana yapılabileceği gibi, fidan dikim çukurlarına gübreleme yapmak da yararlıdır. Tüm alana tesis gübrelemesinde toprak az kireçli ise 20 kg DAP, orta kireçlide 25 kg DAP ve çok kireçli toprakta 30 kg DAP gübresi dekara verilir. Toprak çok kumsal ise dekara 40 kg potasyum sülfat ve 20 kg magnezyum sülfat, toprak kumlu tın yapısına sahip ise dekara 20 kg potasyum sülfat ve 10 kg magnezyum sülfat verilebilir.

Ülkemiz topraklarında çinkonun yetersiz olmasından dolayı dekara 2-3 kg çinko sülfat verilmesi yararlı olur. Gübreler fidan dikim çukurları açılmadan önce serpme olarak verilip toprağın 20-25 cm derinliğine karıştırılır. Toprağın su tutma özelliğini artırmak için iyi yanmış hayvan gübresinden dekara 4-5 ton verilip toprağa karıştırılmalıdır. Fidan dikimi yapılacak tüm alana mineral gübre uygulaması yapılamayacak ise fidan dikim çukurlarına gübre vermek gerekir. Bunun için fidan dikim çukurlarının üst kısmından (10-15) çıkan toprağa fidan başına 200-250 g DAP+150-200 g potasyum sülfat + 40-50 g (iki yemek kaşığı) magnezyum sülfat ve 5-10 g çinko sülfat (bir tatlı kaşığı) karıştırılır.

Bu toprağa iyi yanmış hayvan gübresi ilave etmek çok yararlı olur. Toprak + hayvan gübresi + mineral gübre karışımı fidan dikimi yapılacak çukurların dip kısmına yerleştirilerek fidan dikimi yapılır.

Fidan dikimi tamamlandıktan sonra fidanlar tam verime yatıncaya kadar (8-10 yıl) fidan gübrenmesi yapılmalıdır. Fidanlarda ilk gübreleme (taban gübre), dallarda göz kabarmasında 2-3 hafta kadar önce (Şubat sonu-Mart) fidanların gövdesinden uzağa (taç izdüşümüne) geniş bant halinde verilir ve toprağa karıştırılır. Sulama yapılmayan ve yaz aylarında yağış almayan yörelerde üst gübreleme yapmaya gerek yoktur. Bu nedenle taban gübrelemede toprak analizine göre uygun kompoze gübre kullanmak gerekir.

Yağışı yeterli olan ve yaz aylarında (Haziran) yağış alabilen yörelerde veya sulama yapılan yörelerde üst gübreleme meyve tutum döneminde sulama öncesi veya yağış öncesi serpme olarak yapılır. Tablo-2'de fidan yaşına göre kuru ve sulu şartlar için gübre önerisi yapılmıştır. Gübre kullanımı için toprak analizi ve hatta yaprak analizi yaptırarak gübre kullanmanız daha iyi olur.

TOROS TARIM

Tablo-2: Fidan yaşına göre gübre kullanımı

fidan yaşı**	Kumsal toprak (hafif bünyeli)		Milli - Tın toprak (orta bünyeli)	
	Gübre cinsi	Gr gübre / fidan*	Gübre cinsi	Gr gübre/fidan*
1-2	15-15-15+Zn	250-300(100)	DAP	100-125(200)
	Veya		Veya	
	12-12-12+10 OM	250-300(100)	20-20-0+Zn	250-200(150)
	Veya		Veya	
3-4	13-24-12+Zn	150-200(150)	20-32-0+15(SO ₃)+Zn	150-200(150)
	15-15-15+Zn	350-400(150)	DAP	125-150(250)
	Veya		Veya	
	12-12-12+10 OM	350-400(150)	20-20-0+Zn	250-300(200)
5-6	Veya		Veya	
	13-24-12+Zn	250-300(200)	20-32-0+15(SO ₃)+Zn	200-250(200)
	15-15-15+Zn	450-500(200)	DAP	150-175(300)
	Veya		Veya	
7-8	12-12-12+10 OM	450-500(200)	20-20-0+Zn	350-400(250)
	Veya		Veya	
	13-24-12+Zn	350-400(250)	20-32-0+15(SO ₃)+Zn	250-300(250)
	15-15-15+Zn	550-600(250)	DAP	175-200(350)
	Veya		Veya	
	12-12-12+10 OM	550-600(250)	20-20-0+Zn	450-500(300)
	Veya		Veya	
	13-24-12+Zn	450-500(300)	20-32-0+15(SO ₃)+Zn	300-350(300)

* Parantez içinde verilen miktarlar sulanan veya yağışı yeterli yerlerde bölgelerde üst gübrelemede (Haziran'da) kullanılabilecek Amonyum Sülfat miktarıdır. Bölgenizde Toros Tarım bayiniz kanalı ile Toros'un uzman mühendislerine danışarak ve toprak analizine göre gübre kullanınız.

** Tüplü fidan dikiminde aşılı fidanlar daha erken (5-6 yaşlarında) verime yatarlar. Bu durumda ağaç başına veya dekara alınabilecek ürün miktarına göre gübre kullanmak gerekir.

Fidanlar tam verim çağına gelinceye kadar geçen süre içinde sıra aralarında ara tarım (zeytin-bağ) yapılmıyorsa toprağın organik madde miktarını artırmak için sıra aralarında sonbahar (Ekim) ile ilkbahar başlangıç (Mart başı) arasında bölgenize uygun yeşil gübre bitkisi yetiştirilerek toprağa karıştırın. Bu şekilde toprağın organik madde miktarı artar ve toprağın su tutma özelliği yükselerek toprağın verim gücü artar.

Tam verime geçmiş ağaçlarda gübreleme

Ağaç başına veya dekara verilebilecek gübre miktarı üzerine iklim şartlarının (yağış ve sulama) ve alınabilen ürün miktarının önemli etkisi vardır. Toprak analizi ve yaprak analizi yaptırmak suretiyle doğru gübreleme yaparak ağaçların yaşına göre dekara 125-150 kg'a kadar verim alınabilmektedir. Zeytin ağaçları gibi Peryodisite gösteren (bir yıl ürün veren, diğer yıl az veya hiç ürün vermeyen) antepfıstığı ağaçlarında sulama ve doğru gübreleme yapmak suretiyle her yıl ürün alınabilmektedir. Antepfıstığı yetiştirilen Batı ülkelerinde Tablo-3'te verilen yaprak analiz sonuçlarına göre gübre kullanımı

TOROS TARIM

yapmak suretiyle ağaç başına yüksek ve kaliteli ürün alındığı belirtilmektedir. Ancak, sulanmayan şartlardaki (kuru tarım) ağaçların yapraklarındaki besin elementi miktarları ile sulama bahçelerindeki ağaçların yapraklarındaki besin elementi miktarları arasında büyük fark vardır. Gübre önerilerinde bu konuya dikkat etmek gerekir.

Tablo-3: Yaprak analizi sonucuna göre gübre önerisi g/etkili madde/ağaç

Bitki besin elementleri N - P ₂ O ₅ - K ₂ O/g ağaç					
Yaprakta % N Azot (N)	gN/Ağaç	Yaprakta %P Fosfor (P ₂ O ₅)	g(P ₂ O ₅)/Ağaç	Yaprakta %K Potasyum (K ₂ O)	g(K ₂ O)/Ağaç
<1.8	500	<0.06	500	<0.4	750
1.8-2.2	400	0.06-0.10	400	0.4-0.8	500
2.2-2.5	300	0.10-0.13	300	0.8-1.0	250

Tablo-3'teki öneriler sulanmayan, sadece yağış alan yöreler için verilmiştir. Sulanan şartlarda yapraktaki % N (azot) miktarı sınır değeri olarak kuru maddede %2.3 (N), fosfor değeri %0.14 (P) ve potasyum değeri %1 (K) olarak kabul edilmektedir. Yapraklarda bu değerlerin altında azot (N), fosfor (P) ve potasyum (K) ihtiva eden ağaçlara mutlaka gübre vermek gerekir.

Tablo-4'te ülkemizde antepfıstığı yetiştirilen yörelerin toprak özellikleri ve iklim şartları dikkate alınarak ağaç başına verime göre gübreleme önerisi yapılmıştır. Bu öneriler ortalama değerler üzerinde verilmiş olup, toprak ve yaprak analizi yaptırarak gübre kullanmak daha doğrudur. Bu konuda Toros Tarım bayiniz kanalı ile Toros'un uzman mühendislerinden bilgi alınız.

Verim kg/ağaç	Hafif bünyeli kumsal toprak, gübre cinsi kg/ağaç		
	15-15-15+Zn Veya 12-12-12+10 OM	10-20-20+Zn	13-24-12+Zn
5-6	2.0	1.5(200)*	1.2(100)*
7-8	2.4	1.8(300)	1.5(200)
9-10++	2.8	2.1(400)	1.8(300)
Milli-Killi Tın, Orta bünyeli toprak			
	20-20-0+Zn	20-32-0+15(SO ₃)+Zn	DAP
5-6	1.5	1.0(200)	0.7(300)
7-8	1.8	1.1(250)	0.8(400)
9-10++	2.1	1.3(300)	0.9(500)

* Parantez içindeki miktar kadar üre veya %33 N gübresini kompoze gübrelere ilave olarak veriniz. Sulamalı şartlarda parantez içindeki azotlu gübreleri meyve tutum döneminde sulamadan önce uygulayabilirsiniz.

TOROS TARIM

Antepfıstığı ağaçlarında gübre, iklim ve toprak şartlarına göre Şubat sonu-Mart ortasına kadar ağaçların taç iz düşümüne çepeçevre geniş bant halinde (gövdeden uzağa) verilip toprağın 15-20 cm derinliğine karıştırılmalıdır. Sulama yapılıyorsa parantez içindeki miktar kadar üre veya %33 N ultra azot gübresini serpme olarak ilk sulamadan önce veriniz.

Ülkemizde antepfıstığı yetiştirilen Güneydoğu ve Doğu Anadolu bölgelerindeki ağaçlarda, toprak pH değerinin ve kirecin yüksek olması nedeniyle yapraklarda en çok demir (Fe) noksanlığı görülür. Demir noksanlığı durumunda dalların uç kısmındaki yapraklarda önce damarlar yeşil kalır, damar araları açık yeşil, yeşil-sarı renk alır ve yapraklar sararır. Bunu düzeltmek için sonbaharda veya gübre uygularken ağaç başına toprağa 100-150 g demir ihtiva eden FeEDDHA gübresi veriniz. Topraklarda çinko yetersiz ise demir ile birlikte ağaç başına 100-150 g çinko sülfat ($ZnSO_4 \cdot 7H_2O$) verebilirsiniz. Çinko noksanlığı, dal ucundaki yaprakların küçülmesi ve dallarda boğum aralarının daralması ile kendini belli eder. Topraktan bu uygulama yapılamaz ise zirai ilaçlama ile birlikte veya yalnız 100 lt suda 100g %13 demir ihtiva eden FeEDTA + 100 g çinko sülfat + 100 g borik asit + 250 gübre eriterek sabah erken veya akşamüzeri uygulama yapılır. Gübre kullanımı konusunda Toros Tarım'ın uzman mühendisleri ile görüşünüz.